

ZPRÁVY

JARMIL PELIKÁN

ZEMŘEL PROFESOR JÓZEF MAGNUSZEWSKI

19. prosince 1994 zemřel ve Varšavě prof. Józef Magnuszewski, čelný polský bohemista a slavista, literární historik zabývající se ve svých četných pracích především písemnictvím západních a jižních Slovanů.

Narodil se 12. března 1924 ve Varšavě, filologická studia ukončil v r. 1947 v Poznani obhajobou magisterské práce o lumírovcích v Polsku. V letech 1948-9 rozšiřoval svá slavistická studia na stipendijním pobytu v Praze. Po návratu obhájil doktorskou disertaci *Stosunki literackie polsko-czeskie w końcu XIX i na początku XX wieku* (vyšla 1951) a stal se asistentem poznaňské univerzity. Od r. 1952 se trvale svázal s varšavskou univerzitou. V r. 1961 byl zde jmenován profesorem a od r. 1967 vedl tamní slavistické pracoviště. Pracoval rovněž v Polské akademii věd, byl ředitelem letní školy pro zahraniční polonisty a slavisty při varšavské univerzitě a redaktorem významného periodika *Pamiętnik Słowiański*.

Od počátku vědecké dráhy prof. Magnuszewského byla jeho pozornost upřena v první řadě na českou slovesnost. Vedle zmíněných titulů je třeba z jeho dalších knih a statí uvést zasvěcené studie věnované řadě českých spisovatelů (např. Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic, Němcová, Neruda, Jirásek, Drda, Halas, Seifert, Weiss) a zvláště kompendium *Historia literatury czeskiej* (1973), seznamující polské čtenáře přehlednou formou s českým písemnictvím od středověku až do současnosti. Po dřívějších polských pohledech na náš literární vývoj (již v r. 1803 přednesl ve varšavské vědecké společnosti J. N. K. Kossakowski svůj *Rzut oka na literaturę czeską i związek języków słowiańskich* a hlubší znalost české literatury projevil E. Chojecki v dvousvazkovém díle *Czechia i Czechowie przy końcu pierwszej połowy XIX stulecia, 1846-7*; později přehledné dějiny našeho písemnictví publikovali W. Czajewski: *Historia literatury czeskiej od czasów Odrodzenia do chwili obecnej, 1883-6*, J. Magiera: *Literatu-*

ra česka i slovácka, 1929, A. Brückner: Zarys dziejów literatury czeskiej, 1933; kromě nich další významnější texty uveřejnili např. W. Cybulski, B. Grabowski, B. Vydra a nejnověji Z. Niedziela a J. Baluch) přináší Magnuszewského syntéza pohled nejpřesnější a nejucelenější. Základní poznatky o naší slovesnosti uplatnil varšavský profesor v příslušné formě také v rámci různých sborníků, kompendií a slovníků (literární přehledy pro *Rocznik Literacki*, 106 hesel pro *Mały słownik pisarzy zachodniosłowiańskich i południowosłowiańskich*, 1973, který též redigoval, části o české a slovenské literatuře pro *Dzieje literatur europejskich*, sv. 3, č. 1, 1989, studie pro publikaci *Słowiańszczyzna zachodnia i południowa*, 1995).

Velmi cenným doplňkem badatelského úsilí prof. Magnuszewského je jeho zpětné překladatelské využití dávných textů: z českého překladu z 16. století rekonstruoval staropolskou Tragedii žebračů (*Tragedia zebacza nowouczyniona*, 1957), z jejíhož originálu se zachovaly pouze fragmenty. Podobně přisvojil polskému písemnictví staročeská Frantova práva, jejichž staropolský překlad se rovněž zachoval pouze ve fragmentech (*Frantowe prawa*, 1968). V záslužné ediční řadě Biblioteka Narodowa vyšly v jeho péči publikace: B. N ě m c o - v á , *Wybór obrazków i opowiadań*, 1953, *Wybór poezji J. V r c h l i c k i e g o* , 1954 a *Czeska i słowacka pieśń ludowa*, 1960; z vědeckého díla Karla K r e j č í h o připravil *Wybrane studia slawistyczne*, 1972.

Rozsáhlá erudice prof. Magnuszewského mu dovoľovala zkoumat analogické slovesné artefakty v různých literaturách, umožňovala uplatnit typologická a komparatistická hlediska v oblasti literatury a folklóru, který rovněž náležel k jeho základním badatelským okruhům, zvláště folklór lužický a jihoslovanský. Část výsledků těchto výzkumů vyšla v knize *Tropami folkloru i literatury. Studie slawistyczne*, 1983. Spolupracovníci a žáci prof. Magnuszewského věnovali svému učiteli *Studia o literaturách i folklorze Słowian*, 1991.

Jarmil Pelikán